

Fransa müsəlmanlara qarşı?

Bu, islamofobiya, yoxsa ənənəvi təfəkkür tərzidir?

Son bir neçə gün ərzində Fransa Prezidenti Emmanuel Makron müsəlman dünyası tərəfindən hücumların əsas obyektinə çevrilib. Məraqətdən Pakistana qədər böyük bir məkanda kütləvi anti-Fransa nümayişləri keçirilir, siyasətçilərin qəzəbli bəyanatları səsləndirilir, KİV-də fransız liderinin karikaturaları dərc edilir.

Bunun səbəbi Fransa Prezidentinin tarix müəllimi Samuel Patinin qəddarlıqla öldürülməsinə reaksiyasıdır. Oktyabrın 16-da Məhəmməd Peyğəmbərin "Şarli Ebd" jurnalında dərc olunmuş karikaturalarını şagirdlərə nümayiş etdirdiyinə görə Pati 18 yaşlı çəçən qaçqın tərəfindən qətlə yetirilmişdir.

Makron mərhumu "öz fəaliyyəti ilə fransızların azad vətəndaşlar cəmiyyəti kimi yaşamaq" hüququnu müdafiə edən "respublikanın siması" kimi səciyələndirərək, həlak olan müəllimin mövqeyini qeyd-şərtsiz dəstəkləmişdir: "İslamçılar gələcəyimizi almaq istədikləri üçün onu öldürdülər. Onlar bilir ki, məhz Samuel Pati kimi nəzərə çarpmayan qəhrəmanlar sayəsində heç vaxt gələcəyimizi almayacaqlar". Bundan bir neçə gün sonra isə tunisli qaçqın Nitsadakı Notr-Dam kilsəsində 3 dindarı qətlə yetirdi.

Prezident bu hadisələri terror aktı adlandıraraq, Fransa xalqının öz azadlığını qorumağa davam edəcəyinə və müsəlmanları təhqir edən karikaturalardan imtina etməyəcəyinə söz verdi.

Bu mövqə müsəlmanlar üçün qəbul edilməz oldu və hətta Rusiyada da tanınmış xadimlər Fransa Prezidentinin davranışını tənqid etdilər. Məsələn, bildirildi ki, Fransa liderinin siyasəti dini zəmində qarşıdurmalara və yeni qurbanlara səbəb ola bilər. Yaxud sual olunur ki, niyə bir ateistin düşünülənməmiş bəyanatlarına görə xristianlar qurban olmalıdır? Əgər söz azadlığı islam peyğəmbərini lağa qoymağa və yüz milyonlarla müsəlmanın hissələrini təhqir etməyə yönəlsə, hansı səbəbdən mifik erməni soyqırımını inkar edənlər Fransada cinayət məsuliyyəti daşmalıdır?

Sözgedən problemi heç olmasa Fransada həll etmək üçün Makron dekabrda respublika dəyərlərinin möhkəmlənməsinə yönələn qanun layihəsinin təqdim ediləcəyinə söz verib. O, Fransa Müsəlmanları Şurası ilə birlikdə ölkədə "Aydın İslam" yaratmağa imkan verən təşkilat qurmağı təklif edib.

Rusiyalı ekspert Pavel Timofeyevin deyiyinə görə, Makron əslində inqilabi, yeni işə təklif etməyib: "Onun ritorikası əslində Fransa Respublikası dəyərlərinin ənənəvi paradigmasına uyğundur. Hələ XX əsrin əvvəllərində Fransada mürəkkəb proseslər baş vermişdi ki, onların da nəticəsində katolik kilsə, necə deyirlər, bütün sosial sistemdən təcrid olunmuşdu. Nəticədə Fransada baxış və dini azadlıq plüralizmi elan edilmişdir - Respublika dünyəvi olmuşdur". Timofeyev əmindir ki, Fransanın hazırkı Prezidentinin mövqeyi yüz ildən çox əvvəl elan edilmiş prinsiplərdən heç də fərqlənmir.

Belə təxir kə, Makronun hərəkətləri islama nifrət deyil, ənənəvi təfəkkürün məhsuludur?

"İslam yalnız dinlərdən biridir və bu dinin daşıyıcıları Fransanın da aid olduğu dünyəvi dövlət çərçivəsində başqa vətəndaşlarla birgə

yaşamalıdır. Deməli, başqa dinlər kimi, islamın da heç bir xüsusi imtiyazı yoxdur və ola da bilməz. Hər şey çox sadədir: ya dəyərlərini qəbul edib respublikanı, ya da dini seçirsiniz", - deyə ekspert Fransa hakimiyyətinin məntiqini izah edir.

Lakin bu halda suallar yaranır: Hansı məntiqə ölkədəki global azadlıq şəraitində digər dinlərin müqəddəs simaları yox, məhz Məhəmməd Peyğəmbər karikatura personajı seçilir? Yaxud niyə bir neçə il öncə 77 gənc kişi və qadını xüsusi amansızlıqla qətlə yetirmiş norveçli Anders Breyvik və digərləri xristian terrorçusu adlandırılmır?..

İndiki hadisələr təkcə Fransanın xarici deyil, həm də daxili siyasətinə təsir göstərib. Makrona ilk dəstək verən Marin Le Pen olub. Milli Birlik Partiyasının rəhbəri və prezident seçkilərində onun eks-rəqibi bəyan edib ki, Fransa Respublikasının Prezidentini müdafiə edir. Bundan sonra Respublikaçılar Partiyasının rəhbəri və sosialistlər də prezidentlə həmrəylik ifadə ediblər. Bu isə o deməkdir ki, hazırkı hadisələr daxili siyasət baxımından Makronun xeyrinə olub. İndiyədək onun əsas rəqibi antimühacir və antiislam ritorikasını dəstək-

ləyən millətçilər idi və Makron üçün hazırkı vəziyyət 2022-ci il prezident seçkiləri ərəfəsində mövqeyini gücləndirmək imkanındır. Elektoratın bir hissəsini millətçilərdən qoparmaq və bu insanların ona səs verməyə razı salmaq onun marağındadır.

Sonda onu qeyd edək ki, mənəviyyat birbaşa Tanrıya olan inamdan asılı olsaydı, Yer üzündə ən əxlaqlı insanlar Nigeriya, İndoneziya və Filippində, ən əxlaqsızlar isə İsveç, Fransa və Çexiyada yaşayanlar olardı. Bu ölkələr "Pew Research" araşdırma mərkəzinin keçirdiyi global sorğunun nəticələrinə görə, müvafiq olaraq birinci və son yerləri tutmuşlar. Bütün qitələrdən 40 minə yaxın respondentin iştirak etdiyi sorğu planetin sakinlərinin Allaha, dinə və mənəviyyətə olan münasibətinə aid idi. Sorğunun nəticələrinə görə, dindarlıq səviyyəsi Avropada dünyanın hər hansı digər yeri ilə müqayisədə çox aşağıdır. Belə ki, indoneziyalıların 98, türklərin 89, amerikalıların 70, rusların 63 faizi dini həyatlarının çox vacib və ya sadəcə vacib bir hissəsi hesab etdikləri halda, fransızların 33, çexlərin 23 və isveçlilərin 22 faizi bu cür düşünlər.

Rizvan HİLALOĞLU,
"Azərbaycan"